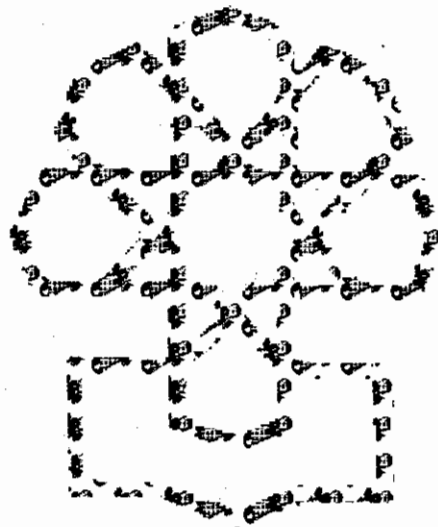

درباره لایحه تأسیس صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک

معاونت پژوهشی

دی ماه ۱۳۷۴

کار: گروه تحقیق

کد گزارش: ۲۰۰۱۱۴۴

تأسیس صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک

عنوان لایحه

شماره ترتیب چاپ: ۱۶۶۹

شماره چاپ سابقه: —

شماره دفتر ثبت: ۵۳۲

تاریخ چاپ: ۱۳۷۴/۷/۳

کمیسیونهای ارجاعی: امور اداری و استخدامی -
امور صنایع و معادن - امور پست و تلگراف و نیرو

مشخصات لایحه

توجیه لایحه:

همان گونه که در مقدمه توجیهی لایحه حاضر نیز اشاره شده کشور ما در زمینه صنایع الکترونیک به سطح قابل قبولی از توسعه دست نیافته است. گرچه صنایع الکترونیک در رشد و شکوفایی علمی و صنعتی کشور نقش مؤثر دارد و متأسفانه علی‌رغم امکانات خوب ارزی و ریالی در برنامه اول، این صنعت تحرک مطلوبی حاصل ننمود، بنابراین حمایت مالی از تحقیقات مربوطه ضروری به نظر می‌رسد. این لایحه مدعی است که هدف مورد اشاره را متحقق خواهد ساخت.

اظهار نظر کارشناسی:

۱- تحقیقات علمی، سرمایه‌گذاری و پیش‌بینی تدابیر حمایتی در این زمینه نه تنها پسندیده و مستحسن است، بلکه با توجه به ضعفهای موجود و عدم توسعه شایسته تحقیقات علمی و صنعتی در کشور ضروری و واجب می‌نماید و در آن تردیدی نیست.

۲- در لایحه حاضر پیش‌بینی شده است که حمایتها از کانال یک صندوق به نام «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک» که به صورت شرکتی دولتی و زیر نظر وزارت صنایع تشکیل می‌شود صورت پذیرد. به نظر می‌رسد که این وضعیت با مفاد بند «ن» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۷۴ تعارض داشته باشد. بند مزبور چنین مقرر می‌دارد: «تأسیس شرکتهای جدید و مشارکت در آنها توسط شرکتهای دولتی ممنوع و همچنین هر گونه توسعه تشکیلات سازمانی شرکتهای دولتی در سال ۱۳۷۴ ممنوع است. بانکها و مؤسسات اعتباری و شرکتهای بیمه از شمول این بند مستثنی می‌باشند. به دولت اجازه داده می‌شود در استانهایی که شرکت مستقل آب منطقه‌ای تشکیل شده است نسبت به ایجاد شرکتهای سهامی آب در آن موجود تأمین نموده و تأسیسات تجهیزات و ماشین‌آلات و لوازم موجود در استان نیز جزو اموال شرکت جدید التأسیس محسوب گردد. اساسنامه مربوطه توسط وزارت نیرو تهیه خواهد شد.»

ملاحظه می‌شود که بند فوق صریحاً شرکتهای دولتی را از تأسیس شرکتهای جدید و نیز مشارکت در شرکتهای جدید منع نموده است. تنها استثنای وارده، بانکها و مؤسسات اعتباری و شرکتهای بیمه مستثنی شده‌اند. در ذیل بند فوق، دولت تنها مجاز به تأسیس شرکتهای آب منطقه‌ای در استانهایی است که چنین شرکتهایی در آنها تشکیل نشده باشد، لذا به نظر می‌رسد از آنجا که صندوق مذکور به صورت یک شرکت دولتی تأسیس می‌شود (مستنداً به بند «ن» تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۷۴) تشکیل آن ممنوع است.

۳- ممکن است گفته شود که بر اساس صدر بند «ن» تبصره مزبور، تأسیس شرکت جدید توسط شرکتهای دولتی ممنوع است، حال آنکه در لایحه حاضر، صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک توسط خود دولت تأسیس می‌شود و لذا لایحه حاضر با بند مزبور تعارضی ندارد. در جواب باید گفت که اولاً روح بند «ن» تبصره ۲ و هدف آن جلوگیری از افزایش حجم دولت است که متأسفانه روز به روز علی‌رغم تأکیدات موجود، در حال افزایش می‌باشد. ثانیاً اگر به ذیل بند مزبور توجه شود دولت تنها برای تأسیس شرکتهای مستقل آب منطقه‌ای در بعضی از استانها که فاقد شرکتهای مستقل آب هستند، مجاز

می‌باشد و در سایر موارد از جمله مورد موضوع بحث لایحه حاضر، این امکان وجود ندارد.

۴- مضافاً ممکن است اظهار شود که بانکها و مؤسسات اعتباری از شمول بند «ن» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۷۴ مستثنی شده‌اند و صندوق مورد بحث نیز در واقع یک مؤسسه اعتباری است و تأسیس آن مانعی ندارد. شایان توجه است که مؤسسه اعتباری بر اساس بند «ه» از ماده ۳۱ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیر ۱۳۵۱ چنین تعریف شده است: «... مؤسسات اعتباری غیربانکی مؤسساتی هستند که در عنوان خود از نام بانک استفاده نمی‌کنند ولی به تشخیص بانک مرکزی ایران واسطه بین عرضه کنندگان و متقاضیان وجوه و اعتبار می‌باشند و عملیات آنها در حجم و نحوه توزیع اعتبارات مؤثر است.»

بنابراین حتی اگر صندوق موضوع لایحه، به نوعی مؤسسه اعتباری باشد، نیازی به تصویب مجلس برای فعالیت این قبیل مؤسسات وجود ندارد بلکه بانک مرکزی به استناد بند «ه» ماده ۳۱ قانون پولی و بانکی مسئولیت صدور مجوز فعالیت مؤسسات اعتباری را بر عهده دارد.

۵- مضافاً ممکن است اظهار شود که لایحه حاضر در صورت تصویب به صورت یک قانون عادی درخواهد آمد، و از آنجا که قانون بودجه (۷۴) و (۷۵) نیز قوانین عادی هستند، لذا در صورتی که بین مفاد آن دو، تعارض رخ دهد تقدم با قانون مؤخر التصویب خواهد بود. ضمن تأیید این استدلال باید گفت که قانون بودجه که هر ساله به تصویب مجلس می‌رسد در واقع مصلحت‌اندیشی در مورد وضعیت اقتصادی کشور در یک مدت محدود است و شایسته نیست که آن مصلحت‌ها زیر سؤال بروند، چنانچه نهادهای مختلف با توسل به همین روش، شرکت‌های مختلفی را ایجاد نمایند و به حجم دستگاه‌های دولتی بیفزایند، آیا تصویب بند «ن» تبصره ۲ حرکتی بی‌حاصل و بیهوده نخواهد بود؟ به ویژه از آن رو که این بند چندین سال است که در قانون بودجه مکرراً درج می‌شود و همین امر مبین اهمیت آن است.

۶- علاوه بر نظریات کارشناسی حقوقی، باید به چند نکته مهم در زمینه پژوهش و تحقیقات کاربردی توجه نمود:

الف: ضعف کشور ما در زمینه تکنولوژی و تحقیقات است و متأسفانه تاکنون علی‌رغم تخصیص امکانات مطلوب از سوی مجلس محترم و دولت خدمتگذار، در این زمینه با نتایج کافی قرین نبوده است.

ب: فی‌المثل اخذ ۲ در هزار فروش کارخانجات که به صدها میلیون تومان بالغ می‌گردد، هم‌اینک بی‌هدف و کم‌حاصل هزینه می‌گردد. مشکل اساسی در امر تحقیقات تشکیل شرکت یا صندوق و امثالهم نیست. مشکل تحقیقات در کشور آنجاست که اساساً پژوهش صنعتی به هیچ وجه «شکل تجاری» نیافته و دولت به ضرب اخذ ۲ در هزار یا تأسیس صندوق و شرکت و مؤسسه و امثالهم نمی‌تواند آن را فعال نماید.

ج: تا وقتی تحقیقات، «تجاری» نشود، توسعه نمی‌یابد. تا زمانی که بنگاه‌های تولیدی احساس ضرورت و نیاز نکنند و خود وارد بازار «پژوهش» نشوند، تحقیقات پا نمی‌گیرد. تشکیل صندوق توسعه الکترونیک، متکی بر تجربه مشابهی در هیچ‌کجای جهان نیست و قطعاً حسن نیت قانونگذاران را در زمینه توسعه تحقیقات، جامه عمل نخواهد پوشانید. مشابه بسیاری از نهادهای دولتی، گرفتار امور ظاهری گردیده و منابع و درآمدها متوجه تحقیقات نمایشی و امور غیرضروری خواهد گردید.

د: هر گونه هدفی که بر صندوق مورد اشاره مترتب باشد، قطعاً در نهادهای مشابه و موازی نظیر «سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی» با بنیان محکم و مورد حمایت دولت و مجلس محترم قابل تحقق است و بنابراین تشکیل این صندوق تنها یک بوروکراسی و سازمانی موازی را که دیر یا زود مشکل تداخل و وظایف با سازمانهای مشابه خود خواهد یافت پیدا خواهد کرد و منجر به اتلاف نیروها و منابع می‌گردد.

ه- اصلح آن است که دولت محترم، لویجی که متضمن تحول بنیادی در پژوهشهای کاربردی و رشد تکنولوژی در سطح ملی است را به مجلس محترم ارائه نماید. تشکیل نهادهایی مشابه صندوق الکترونیک نمی‌تواند در ایجاد تحول ساختاری در امر پژوهش و ارتقاء تکنولوژی در کشور نقش قابل اعتنایی ایفا نماید.

۷- با عنایت به مجموعه بحثهای کارشناسی ارائه شده، صندوق مذکور به صلاح دانسته نشده و تشکیل آن توصیه نمی‌گردد.